

Protokol nahrávky*

Narátorka: prof. Jana Pilátová

Datum a místo natáčení: 22. 3., 24. 3. a 4. 4. 2023 v Praze

Natočil a zpracoval: Vilém Faltýnek

Jana Pilátová – 1. část záznamu	
1. NAHRÁVKA	
0:00:00	Představení narátorky. Narodena 11. 2. 1945 v Praze. Vyrůstala na Vinohradech. Později žila chvíli ve Wroclawi, pak v Alžíru a pak zase v Praze. Matka Jaryna. JP sleduje historii rodu v ženské linii, prabáby byly silné ženy. Praprababička z Výtoně byla dcerou mlynáře. Prababička se vdala za nakladatele B. Kočího. Babička byla redaktorka v otcově nakladatelství Orbis. Matka vystudovala chemii. – Vlastní otec JP Antonín Brejník byl sochař, v roce 1948 emigroval. Vychoval ji druhý otec Mlch, adoptoval ji, vyrůstala jako Jana Mlchová. Žije od pěti let ve stejném bytě. – Maminka byla dcerou spisovatele V. K. Krofty, přítele Viktora Dyka. – Po biologickém otci Brejníkoví má ve Francii tři nevlastní sourozence. Vztah k němu. Oba rodiče byli za války v odboji, Brejník totálně nasazen. – Rybník Jivák u Loučeně. Viděla tam první velké divadlo. Hostování z Kolína. „Cyrano z Bergeracu“, formující zážitek s padající kulisou.
0:12:55	Mladší bratr Jan Mlch. – Odbojová činnost rodičů. Matka: Červený Hrádek u Sedlčan, pracovala ve Výzkumném ústavu cukrovarnickém, posílala cukr pro vězně v Terezíně. Poskytla vzpomínky Paměti národa. V den její maturity provádělo doma gestapo domovní prohlídku. Jaryna Kroftová. – Otec odešel, aby mohl tvořit, ale k tvorbě se v zahraničí nedostal. Jeho další osudy. V roce 1969 ho navštívila v Egyptě.
0:21:44	Jako dítě ji obstarávala chuťva. – Dárek od Fr. Halase. – Realie 50. let. Lépe situovaná rodina. Dědeček nakladatel a léčitel. Dopad změny režimu po roce 1948.
0:32:34	Vršovický ochotnický soubor Bozděch. Vít'a Jirsák. – Školní docházka do školy na Kodaňské. Spolužačky, na které dopadly postihy režimu. V sousedství řada židovských rodin. – Adoptivní otec Albin Mlch. – Role umění v rodině. Vztah k hudbě. Obliba opery. Výtvarné umění přes otce i dědečka.
0:46:47	Školní docházka v letech komunismu. V roce 1956 v ozdravovně Lázně sv. Kateřiny. V listopadu revoluce v Maďarsku. – Karibská krize v roce 1962. Maturita. – Hlásila se na DAMU, neprošla druhým kolem. – Příjmení Mlchová měla od začátku školní docházky. – Ve vzdáleném příbuzenstvu Ljuba Hermanová. Prosba o přípravu na DAMU. Ema Černá. Setkání s raným Divadlem Na zábradlí. Oslava narozenin E. Černé, setkání s E. Schormem. – Vysoká kvalita kultury 60. let, hostování Rukmini Devi, „Hra o lásce a smrti“ apod. Studovala celoooborově psychologii i divadelní vědu, psychologii později opustila. Třetím zájmem biologie.
1:02:25	Zkušenost z hodin tance J. Jeřábkové. „Hra o Lásce a smrti.“ J. Šiktancová. K. Jeřábkové chodila asi deset let. Nebylo zvykem fotografovat. Eva Blažíčková. JP neaspirovala na to být tanečnicí. Způsob práce u Jeřábkové. – amatérské divadlo v Bozděchu (dnešní Vršovické divadlo MANA) nezanechalo větší stopu. – Dostala se na psychologii, přijímal

* Protokol nepředkládá ověřená fakta. Reprodukuje informace v té podobě, v jaké je uvádí narátor. Případná vnější doplnění jsou odlišena hranatými závorkami.

	prof. Tardy. Doporučil studium divadelní vědy. Dvě celooborová studia zároveň. Fr. Goetz. Režisér Novák nabídl spolupráci, proto pustila psychologii a soustředila se na divadelní vědu. Výuka prof. Goetze. – Peggy Nekolný, Modrý [Moudrý] Nathan. – Mezi pedagogy Leoš Suchařípa, Milan Lukeš (kritický seminář). První recenze na Kaločovu „Krvavou svatbu“. V posledním čísle Divadla, které vyšlo, zpráva JP o Teatru Laboratorium.
1:16:19	Spolužáci v ročníku: Hana Bobková, Johana Kudláčková, Míša Wenigová, Karel Vondrášek, Vladimír Daníček, Jiří Matějčík, Peggy Nekolný, Zdeněk Pinc, Karla Junková, později Plichtová. Divadelní kruhy: Jana Patočková, Eva Uhlířová. Karel Kraus, Ivan Vyskočil. – Přijímací zkoušky na divadelní vědu FF UK. Otázka na tzv. maďarské události. Jan Kopecký. Otázky na základě fotografií z inscenací. Režisér a výklad předlohy, autorství inscenace, pojetí se proměňovalo. Viliam Dočolomanský, Pavel Štourač, Radok, Grotowský... Vztah režiséra k divákovi. „Hra o lásce a smrti“.
1:29:00	Teatrolog František Černý. Duchem obrozenec, vztah k Jaroměři. Se studenty katedry chodili besedovat Topol, Radok aj. – Zaměření, obsah studia divadelní vědy. Předměty zapsané v indexu. Dana Kalvodová učila jinému divadelnímu jazyku, orientální divadlo. – Čemu je naučil František Goetz. – Spolužačka Máša Caltová. – Tělesná výchova, jihočeské rekreační středisko. Koncert Jiřího Tichoty. – Psychologie estetického vnímání Př. Maydla. – Seznámení s rozhlasovou tvorbou, Jiří Horčíčka.
1:41:49	Osobní odborná orientace JP. Nejprve ji inspiroval Činčerův zájem o publikum, ale pod vlivem zájezdu do Wroclawi změnila volbu, domluvila se s Grotowským, první podmínkou účasti na budoucí stáži bylo zvládnutí polštiny. Od pedagogů dostala souhlas a složitě si zajišťovala stipendium. Ministerstvo školství. Začátkem roku 1968 odjela do Polska. Dostala dva měsíce, pak musela složit „přijímací zkoušku“ k pokračování stáže. Diskuse s Danou Kalvodovou. Nina Vangeli. Eugenio Barba na Univerzitě národů v roce 1975, znal práci Dany Kalvodové. Zážitek města Wroclawi. Silný vstup do polské problematiky.
1:50:00	Pedagogové katedry v Polsku. Osobní zkušenosti JP. Dana Kalvodová, Jan Kopecký. Kopecký po angažmá v politice měl zdravotní následky. Po operaci odešel z nemocnice na obhajobu její diplomové práce, aby ji podpořil. Uznána jako doktorská práce. [Miroslav] Kouřil, vydal diplomku v Acta scaenographica. Milan Lukeš. – Vztah JP k jazykům, polština vytlačila ruštinu. Kde se v roce 1967 učila polštinu. Polské kulturní středisko, v 80. letech poskytovalo azyl. – Připravila rozhovor pro časopis divadlo. Palouš. Kaloč.
2. NAHRÁVKA	
1:59:14	Doplňky k první nahrávce. Květa Fialová. Představení na Jiváku. Lili Hodačová. Probuzení vnímavosti na hodinách u Jeřábkové. – V mládí psala poezii. Publikovala ji v Květech. Přestala psát během studia a začátku kritické práce. Zápisy snů. <i>Buršíkózní</i> .
2:16:22	(<i>natačení videozáznamu</i>) Zájezd do Polska. Generálka „Evangelii“, repríza „Vytrvalého prince“. Silný zásah. Vztah mezi diváky a hrou herců. Viděli též cvičení stážistů, popsal je Z. Hořínek. Vlastní písemný záznam předložila J. Kopeckému. Stipendium. Po příjezdu v roce 1968 měla měsíc na přípravu tzv. <i>koncertu</i> . Přezkušování inscenací, Grotowski komentoval cvičení. Musela ovládnout některé prvky, stojky, a jiné ásany. Ovládnout ne jako cvičení, ale proud pohybu, který něco vyjadřoval.
2:26:33	Cvičení zvané Tygr. Plné vnímání a vzájemná souhra. Po návratu do Čech, v roce 1977 Psychoterapeutická konference, přihlásila se s cvičením, sama ho s laiky vedla. Cvičení <i>životních mohoucností</i> . – Na přípravu <i>koncertu</i> měla měsíc. Vyšla z Lorcovy Krvavé svatby. Autor nebyl v Polsku známý. Použila i Čapkovu Matku. Grotowského připomínky a rozsudky: její prezentace označena jako prostřední, směla zůstat. – Sál, v němž se

	cvičilo, zkoušelo, hrálo, byl nonstop plný. Na zkoušení <i>koncertu</i> hledala noční časy. Překonání ostychu. Rituál japonského herce Yoshi Oidy. (<i>konec videa</i>)
2:39:24	Redakce Divadla na rohu Valentinské ulice, Praha 1. Prof. Janek Císař. Po roce 1968 se ztratila možnost publikování, zachování pouze amatéři, žádné festivaly, pouze Hronov. Císař pro ně hodně udělal, účast na festivalech, publikační činnost. Po převratu Císař navržen na děkana DAMU, vystoupila s námitkou. – Kateřina Fialková (později velvyslankyně). – Příjímací pohovor do pedagogického sboru DAMU. Zkušenostní učení. Pistorius začínal učit (ročník Myšička, Zajíc, Vydra, Munzarová...), přizval JP ke spolupráci. Po smrti Aloise Bejblíka. Daniela Fischerová.
2:52:57	Technika psaní poznámek při lekcích Grotowského. Kdo si je směl zapisovat. Publikace Grotowski powtórzone, zápisky z jeho přednášek. Význam detailu. – Spolupráce s Continuem nebo s Farmou v jeskyni, poznámky jen stručné, zapisování při představení. – Možnost vidět Grotowského hrát. Ze studia herectví přešel k režii. Jeho alter ego Ryszard Cieślak, i jako pedagog sám objevoval, jak na to. – Režim obměny posluchačů-stážistů. Během půl roku zažila odchod dvou. Grotowský se jim věnoval v době dokončování životního díla. Yolande Bertsch. Američanka Gene, disponovaná tanečnice, absence překážek jí bránila v rozvoji. – Grotowského tvrdé komentáře.
3:09:22	Smysl otevření školy/workshopu pro stážisty ze zahraničí. Finanční podpora souboru, praktická pomoc v zázemí divadla, příležitost pro Ludwika Flaszena, kontakt se světem. – Osobní vztahy se stážisty. Komunikace v polštině. Setkání v roce 1992. Inge Helmer, Michelle Kokosowski. – Rozloučení s Grotowským. U Odin Teatret v Holstebro. Po stáži odjela do Alžírsku, návrat v září, po okupaci vojsky Varšavské smlouvy. – Sňatek, manželovo zaměstnání. 1969 pobyla tři měsíce v Egyptě, otec.
3:26:57	Zápisníky z let 1969–1970. Tehdejší společenská situace. Požár v Benešově nad Ploučnicí. Náзор na iniciativu Nemusíš to vydržet. Povinnost situaci řešit a o nápravu se postarat na správném místě.
3:34:41	Pobyt v Alžírsku. Stará kultura, zážitek pouště. Lepší pochopení skutečné povahy evropské kultury. V roce 1971, poslední autorčiny publikace, ztráta možností. Obrátila se k rodině. Narození dvojčat. – Po mateřské hledala uplatnění, zástup v Mladé frontě, komunikace se čtenáři. Náplň práce, odchod kvůli nadřizenému. – Jana Knitlová. Daniela Fischerová zprostředkovala místo v Orbisu.
3:54:47	KONEC

Jana Pilátová – 2. část záznamu	
2. NAHRÁVKA	
0:00:00	Problematika <i>herecké partitury</i> , snaha zachytit divadelní dílo. K. S. Stanislavský, režijní kniha, <i>režijní partitura</i> . Práce s <i>hereckou partiturou</i> v Continuu. Příprava článku na toto téma, sborník HAMU. Eugenio Barba, Odin Teatret. Rozdíl mezi partiturou a choreografií.
0:16:46	Daniela Fischerová, seznámení, Michal Jůza. Sen o DF, proměna společenské atmosféry během 70. let. – Práce v Orbisu. Před příchodem JP zrušena divadelní redakce. Pavel Keclík, Pavla Kvasničková. Nerealizovaný záměr knihy o Teatru Laboratorium. Nevycházely knihy o divadle, divadelní časopisy. – Edice Pyramida, obohacující příprava populárně-naučných knih. Koncem 80. let mohla iniciovat zpracování blízkých témat. Bohuslav Blažek. Krása a bolest, o tvořivosti trpících a postižených. Nina Vangeli, Vláďa Hulec.

0:26:49	Divadlo v 70. letech. Po zážitku skutečného divadla nemohla chodit do českých divadel. Univerzita národů, Brook, Čajkin, Barrault. – Návštěvy v Krakově v roce 1969 i 1970. Hostování Teatru Laboratorium v ČSSR, později v roce 1993. Další setkávání. Paradiadlo. Generační obměna v divadle Laboratorium. Univerzity národů se zúčastnil i Petr Oslzlý. Skupina australských (novozélandských) umělců.
0:39:18	Kontakt s chartisty. Účast na psychoterapeutické konferenci, kontakt přes Petra Rezka a Jiřího Němce. Patočka přednášel u primárky Nesnídalové. Martin Hybler. Lenka Kalousová. Ivan Chvatík, JP mu pomáhala s redigováním Patočkových textů. Pohřeb Jana Patočky, zatčena, výslech v Bartolomějské. Zážitek kamarádky Kateřiny. Zastrasování. – Otevření archivu v Pardubicích po roce 1989.
0:49:38	V Orbisu pracovala do zrušení nakladatelství a vzniku Panoramy. – Charta 77, „anticharta“. Pozdější výsledky, zbavila se jich změnou rodného čísla. – Samoživitelka s třemi dětmi, snaha zaměstnavatele připravit ji o zaměstnání. Předčasným návratem z ozdravného pobytu zabránila podlému úskoku. – Palachův týden v roce 1989. <i>Surrealistické divadlo Zdeňka Nejedlého</i> , Kříž a Gallerová vydávali interní časopis. Publikovala i v Dramatickém umění Aleše Fuchse. Psala i o Léblovi do [Amatérské scény]. Navštěvovala Klub na Chmelnici. – Podpis petice. – Divadlo v Řeznické, „Hodina mezi psem a vlkem“. Premiéra v Realistickém divadle byla <i>anulovaná</i> . Snahy znemožnit uvádění v Řeznické. O „Hodině“ psala do časopisu Gallerové.
1:05:52	Listopad 1989. – Objevila se v Čs. filmovém týdeníku, velký ohlas. – V létě 1989 na festivalu amatérů v Petrovicích 1989, přednáška o Grotowském, v listopadu vyprávěla o dění v Praze. Demonstrace na Václavském náměstí, Havel na balkonu Melantrichu. Zorganizovala demonstraci pro matky s dětmi a kočárky. Vystoupila Marta Kubišová. Podpisy deklarace. Názor funkcionářky ze Svazu žen.
1:19:01	Pochybnosti nad jmenováním nové vlády. – Důraz na detaily. – Práce v Polském kulturním středisku. [Włodzimierz] Staniewski a Gardzienice v Praze. Teatr Ósmego Dnia. Teatr Węajty. – Jako pedagožka DAMU uspořádala se studenty prof. Pistoria akci v Emauzích, bazar na podporu rekonstrukce Emauz. Směli tam hrát. Vladimír Merta.
1:29:45	Odchod z Panoramy, překryl se s působením na DAMU. – Založení Integračního programu kreativity, inspirace sousedkou Zdenou a jejím občanským sdružením pro hendikepované občany. Odin Teatret, jak přenést Grotowského metodu do běžného života. Jiřina Hůrková. Začátek 1998, spolupráce s Emauzy. Miloš Horanský. Změna ve funkci děkana, Vladimír Mikeš. Katedra divadelní antropologie. Spolupráce s B. Blažkem, rozdílné přístupy, další rizika projektu. – Student Vladimír Novák, později navázal na snahy Integračního programu.
1:46:38	KONEC